

Gk161:3; HC51; Gk156; Genesis 50:15-21; Opw.629; Ps.51:5; LB440:1,2; Gk108

Schuldig! En nu....?

1. Die woorden, dat gedrag waardoor jezelf beschadigd bent of beschadigde. Soms gaat het om een kleinigheidje. Soms om iets heel groots. Hoe ga je om met dat wat je dwars zit in jezelf of in de ander? Zand erover? Het ligt in elk geval niet aan mij? Zullen we het gezellig houden? Hoe gaat het in de politiek? Hoe in de Bijbel? Hoe bij jou/u/mij?
2. Hoofdstukken lang kun je lezen over de 'traumatische ervaringen' die Jozef heeft ondergaan. Stel je voor: je broers hebben jou in een put gegooid en gaan daarna lekker eten. Jozef handelt zuiver en een vrouw beschuldigt hem van aanranding.... Na het overlijden van vader Jakob staat Jozef voor een belangrijke keus! Wraak nemen? Wel vergeven maar stoppen met verder contact? Vergeven, het verleden achterlaten en een nieuwe start maken? Hij benoemt de feiten, hij laat de pijn zien en doet het laatste. Niet per se een model voor altijd maar wel mooi om te lezen!
3. Waarom deed Jozef zo? Had hij al zicht op het koninkrijk van God waarbij God Rechter is (vs.19) en alles zal herstellen? Is het omdat hij de taal van HC51 niet maar de gedachten wel kende ('zoals wij zelf ook als een bewijs van uw genade in ons opmerken, dat wij het vaste voornemen hebben onze naaste van harte te willen vergeven')? Gods liefde, genade en vergeving stelde hem in staat dit te doen. Tot Zegen van hem en zijn omgeving. Hij bleef niet vast zitten aan zijn haat. Hij laat het verleden los (G.C.42).
4. Vergeving schenken en ontvangen: het blijft een gevoelig iets. Zelfs als het uiteindelijk bevrijdend werkt. De Bijbel gaat ons erin voor om schuld niet weg te moffelen. Evenmin als vergeving: Christus in onze plaats! Als er vergeven is blijven er soms levenslange gevolgen. Bij jezelf? Bij David, bij Paulus? Laat er in je eigen gebed ook ruimte zijn om met God te delen wat je deed, wat je overkwam en waar je heen moet met je nood. Het is ook mooi als je in het Onze Vader ontdekt dat het uiteindelijk gaat om Gods Koninkrijk. Doe alvast maar mee, net als Jozef. Verlost leven mag bloeien voor Hem!

Gesprekspunt, kindfragment, citaten, bijbelrooster

1. Kun je makkelijk vragen om vergeving en vergeving schenken als het erop aan komt? Is opgelost wat opgelost moet worden? Vind je het terecht die vraag aan jezelf en aan elkaar te stellen? Of gaat dat te ver? Vergeving geven en ontvangen werkt bevrijdend!
2. ☺☺☺☺ voor de kinderen: s . ms d . . t iem . nd lelijk t . g . n jou. S . ms andersom. D . t k . n je h . . l verdr . . t . g m . ken. Pr . b . . r h . t op te lossen. D . . r er . v . r te pr . ten met die . nd . r . en/of d . . r te b . dd . n. Goed w . . kend! G s!
3. 'De HC eindigt met 'arme zondaren'... Nu nog? De hele catechismus trilt van vreugde over de vergeving: in zondag 7 al over geloof, in zondag 21 over vergeving van zonden, in zondag 23 over de rechtvaardiging door het geloof, in de zondagen over doop en avondmaal: zo zeker, zo blij, zo bevrijd! Nu nog: arme zondaren? Ja, nu nog! Luther zei op zijn sterfbed: wir sind Bettler! Is dat niet ontmoedigend? Nee, dat is bevrijdend! Ik hoef me niet groot te houden op mijn sterfbed. Ik hoef me niet mooier voor te doen. Ik bedel er steeds opnieuw om...'
4. 'De Bijbel kijkt nergens weg, integendeel, de schrijvers maken soms zoveel ruimte voor de beschrijving van de intermenselijke misdaden dat wij het ongepast beginnen te vinden. Er zijn zelfs mensen die het onwaardig vinden voor de Bijbel als Gods woord. Wat moet je met gruwelijke verhalen van vernedering, verkrachting, incest, mishandeling, moord, laster, belediging, jaloezie? Het zou wel eens kunnen zijn dat dat heel veel te maken heeft met het kernwoord uit het christelijk geloof: vergeving. Wil vergeving plaats kunnen vinden, dan is de eerste stap: vertel het verhaal. Noem de feiten, hoe akelig het ook wordt. Neem een voorbeeld aan de Bijbel zelf op dat punt'
5. Bijbelrooster: **zondag** Psalm 32; **maandag** Psalm 51; **dinsdag** 2Sam.11-12; **woensdag** Gen.37 (23-25); **donderdag** Gen.45 (1); **vrijdag** Rom.4 (24-25); **zaterdag** Gal.1 (is vs.13 de doorn uit 2Kor.12:7-9?). Liefhebbers: Ps.130; Rom.6 (4-12); Gal.3

Ds.G.J.Klapwijk, Zwolle-Berkum, 29 november '20

Gk161:3; HC51; Gk156; Genesis 50:15-21; Opw.629; Ps.51:5; LB440:1,2; Gk108

Blok 1. Je kon hem wel vermoorden....

Wat was zijn gedrag en wat waren daarna zijn woorden naar binnen geslagen.

Wat had hij gelogen. Wat waren er een smoesjes en je had niets door gehad.

Hoe kwetsend is dat allemaal. Verbijsterd was je, boos, verdrietig, verward.

Ja, het was echt gebeurd. En hij had het echt tegen je gezegd. En toen het beter tot je doordrong.... Uiteindelijk maakte het je ook woedend.

Je zou hem wel wat aan kunnen doen!

Zo beschadigd als dat je werd. Door dat gedrag.

Ja zeker, maar ook nog wel door de woorden die uiteindelijk schoorvoetend werden geuit...

En er hoeft maar dit te gebeuren of de herinnering is er weer.

Eigenlijk is daar je hele leven kapot gegaan.

Je vertrouwen in mensen was helemaal verdwenen.

Je worstelde met depressie en altijd maar weer kwamen die vragen omhoog.

Heb ik het nu echt niet aan zien komen?

Was het dan ook een beetje mijn eigen schuld?

Omdat ik te druk was met mezelf?

Maar dan uiteindelijk weer die woede, die als een veenbrand soms smeulde onder de oppervlakte maar zo weer kon opvlammen.

Ja, eigenlijk kun je hem nog steeds wel vermoorden.

Jouw leven is verpest. Door hem.

Ik heb het expres niet concreet gemaakt.

Zodat je misschien allemaal iets kunt herkennen.

Van wat je is aangedaan.

Die dronken automobilist die je kind schepte.

Die fotootjes van jou die geplaatst werden op social media.

Of dat wat jou, wat u overkwam.

Of misschien herinneren deze woorden jou wel aan wat jij zelf hebt gedaan.

Had je maar niet.... Hoe kon je toch zover komen?

Onherstelbaar!

Schuldig. Jij of de ander. Met soms onvoorstelbaar grote gevolgen.

Zelfs ogenschijnlijk kleine gebeurtenissen kunnen enorm veel impact hebben.

Als veiligheid verandert in onveiligheid.

Als iemand die zo heel dichtbij je staat, misschien wel je hartsvriend of hartsvriendin je zo heeft laten vallen... Je man, je vrouw, je kind, je vader, je moeder, de buurman..

Die ruzie. Ging het nu echt om zoiets belangrijks?

Wat nu?

Soms wordt er gekozen voor 'ik wil hem/haar nooit meer zien!'.

Soms maakt iemand heel duidelijk dat het aan de ander ligt en niet aan hem of haar.

Dat zien we bij sommige politici vaak gebeuren: zij maken nooit fouten, lijkt het.

Maar die ander, de vijand, daar deugt niets van.

Wat er ook gebeurd is. De schuld ligt bij iemand anders.

Soms wordt er gekozen voor 'zand erover'.

Laten we het er gewoon maar nooit meer over hebben.

Misschien slijt het wel. Dit komt in christelijke kring vaak voor, denk ik.

We kijken ook eens naar het thema van schuld en vergeving in de Bijbel.

Hoe zit het met geloven en vergeven in de Bijbel? En dat kan heel dichtbij komen...

Blok 2. De geschiedenis van Jozef is een van de bekendere verhalen uit het O.T.
En vooral bepaalde verhalen blijven hangen.

Ik schat in dat zijn verhaal over zijn mooie, bijzondere dromen die hij kreeg bekend zijn.
Dat hij zo'n mooie mantel kreeg. Dat zijn broers hem verkochten.

Over Potifar. in de gevangenis en uiteindelijk werd Jozef de hoogste in Egypte, op de Farao na. Hoe een ingewikkelde gezinssituatie iets heel moois heeft gebracht.

Ja ja... Maar ondertussen.

Vandaag zouden we zeggen: Jozef kan zomaar last hebben gekregen van PTSS.
Post traumatisch stress syndroom. Wat je meemaakt heeft blijvende invloed op je
gekregen. Nachtmerries. Niet in staat om je te concentreren.

Want ga maar na: nietsvermoedend (denk ik...) ga je naar je broers om de groeten van
pa over te brengen en wat eten mee te nemen.

Ze gooien je in een put en gaan vervolgens zelf lekker eten...

En een poos later wil de vrouw van Potifar een potje vrijen met je.

Je weigert dat en wordt vervolgens beschuldigd van aanranding.

Het zal je maar gebeuren. Onterecht beschuldigd. Onterecht in de gevangenis.

Je bloed gaat er van koken. Als ik nog eens vrij kom... Ik kan ze wel vermoorden!

Maar goed, uiteindelijk wordt hij bijna de machtigste man in Egypte.

En komen zijn broers eerst nederig op bezoek om eten te kopen vanwege de
hongersnood.

Uiteindelijk maakt hij zichzelf bekend.

Een diep ingrijpend, emotioneel tafereel.

Alles leek weer goed te zijn en zijn broers en vader met hun gezinnen kwamen in Egypte
wonen. Eind goed, al goed.

Tenminste.. Zo lijkt het te zijn. Tot vader Jakob sterft. En wat dan?

Vader en moeder zijn vaak de mensen die een gezin nog bij elkaar houdt.

Wat gebeurt er als die er beiden niet meer zijn?

Een jaarlijkse familiedag. Of gewoon elkaar nooit meer zien, behalve op begrafenissen?

En bij Jozef? Nu zijn vader er niet meer is? Wraak nemen?

Begrijp je voor welke moeilijke keus Jozef hier kwam te staan?

Nu komt het erop aan. Wat gaat hij doen?

Jozef laat zien wat het hem allemaal gedaan heeft en doet.

Hij huilt. Laat zijn emoties gaan.

Hij praat ook niet weg wat er gebeurd is.

Hij benoemt de feiten.

Hoe belangrijk is dat. Ook vandaag.

Als er pogingen komen om weer met elkaar te verzoenen, dan moeten de feiten
genoemd worden. Zo lelijk en zo pijnlijk als ze zijn.

Jullie gooiden mij in de put. Jullie gingen lekker zitten eten.

Jullie hebben mij verkocht. Jullie hebben gelogen tegen jullie en mijn vader.

Jullie hebben kwaad gedaan!

Zoals je ook vandaag misschien wel moet uitspreken, of nog een keer moet uitspreken:
jij hebt me bedrogen.

Jij bent niet van me afgebleven. Jij ... Jij ... Feiten moeten benoemd worden.

Dat is goed. Dat is bevrijdend. Niet wegkijken dus!

En zeg er ook maar gewoon duidelijk bij dat het fout was.

Dat het niet had gemogen. Jozef: jullie hebben kwaad gedaan.

We laten hier iets heel moois rusten omdat het mij hier in deze preek niet om gaat. Maar dan toch maar even kort: Jozef heeft er vaak weinig van begrepen, denk ik. Van wat er gebeurde. Maar achter de schermen was God wel degelijk aan het werk. En dit hele drama heeft God ten goede gekeerd om een heel volk in leven te houden. Een mooi voorbeeld van Gods leiding in je leven, ook als je het zelf niet ziet...

Jozef laat zien wat het met hem gedaan heeft (EMOTIES), hij benoemt wat fout was (FEITEN) en begint met een schone lei. Een nieuwe start. Hoe bijzonder zal het daarna geworden zijn! Dat er na zo'n drama toch nog weer een goed contact mogelijk is... Dat lukt niet altijd op deze manier maar het is mooi om te zien hoe het hier bij Jozef en zijn broers is gegaan.

Blok 3. Waarom deed Jozef wat hij deed?

Zou het te maken hebben met die korte vraag uit vs.19 'Ik kan toch Gods plaats niet innemen?'

Zit hier al die diepe gedachte in dat het God is die uiteindelijk zal oordelen?

De God die zegt: Mij komt de wraak toe?

Of zou hij niet de woorden maar wel de gedachten uit HC51 kennen?

Dat Jozef de God kende die ook hem, zondig mens, genadig was.

En dat dit hem zo liefdevol en vergevingsgezind had gemaakt?

En uiteindelijk is deze houding ook voor hemzelf zegenrijk!

Als je vast blijft zitten aan je woede om wat je is aangedaan, blijf je vastzitten aan die ander.

Iemand die mijn samenvatting al had gelezen mailde me gisteren een prachtige oneliner! 'vergeven is niet goed praten wat de ander jou heeft aangedaan, maar loslaten wat jou vasthoudt "

Zoals je ook mooi in de Gewone Catechismus kunt zien.

Vergeving van God geeft je hoop op een toekomst maar hoe zit het met je verleden?

Leer ons anderen vergeving te schenken. Bevrijd mij zo van de last van mijn verleden.

Als het je lukt om te vergeven, doe je dat uiteindelijk dus ook voor je zelf!

Dus 'gelijk ook wij vergeven' is niet zozeer de conditie als wel het mooie gevolg van wat genade in je leven wil doen! Ik ben niet beter. Ook ik leef van genade.

Blok 4. Een verhaal uit de Bijbel met een happy end.

Vergeving. Je hoeft niet te vergeten maar je hebt een goede weg gevonden om verder te gaan.

Toch blijft het een gevoelig onderwerp. Wat te doen als je wat ergs hebt gedaan? Wat te doen als je iets heel ergs is aangedaan?

Zelfs als je weet dat het uiteindelijk bevrijdend werkt kan het nog lastig zijn om te vergeven.

De Bijbel is er helder in om zonden zonden te noemen maar ook om de weg naar vergeving nadrukkelijk te noemen.

Wilt U ons om Christus' wil vergeven!

Er ligt een grond onder ons gebed om vergeving.

Jezus in onze plaats. Hij droeg de zondelast. Hij betaalde.

Het christelijk geloof is duidelijk over zonden en even duidelijk over de weg naar vergeving. Een bevrijdende religie. Een hoopvol Evangelie!

Toch kunnen er nadat er vergeving ontvangen is gevoelige plekken blijven bestaan. Soms kiezen mensen ervoor om een andere route te gaan dan Jozef.

Dat er echt wel vergeving geschonken en ontvangen is maar dat het toch beter is om elkaar niet meer te ontmoeten. Soms ook echt nooit meer.

Het is nog te gevoelig. Het doet teveel pijn.

Dan kan dat goed zijn. Je kunt er niet een vaste methode van maken, hoe het zou moeten gaan....

Gevolgen duren soms levenslang. Wat dacht je van David en Batseba?

David die verliefd werd op Batseba en er daarom voor zorgde dat haar man stierf.

Ze kregen een kindje dat stierf. Levenslang....

Paulus had christenen vervolgd. Maar het werd hem vergeven.

Waarschijnlijk heeft het hem levenslang verdriet gedaan en misschien is dat wel die doorn (uit 2Korinthe 12) die hem in zijn vlees was gestoken.

Altijd maar weer last. Op je slechte, zwakke momenten komt het zomaar weer naar boven. Is er wel echt vergeving voor mij? Wat heb ik toch gedaan?

Laat er in je eigen leven ruimte zijn voor het ongemakkelijke.

Zoek God om te delen met Hem wat je – soms na vele jaren – nog zo dwars kan zitten!

En als we nog even kijken naar het verband waarin deze bede staat kunnen we nog wat moois ontdekken.

We zitten hier midden in het gebed dat de Heer ons leerde, het Onze Vader.

En in de HC na de 10 geboden. Hoe moet het gaan lukken om te leven voor God?

Bidden, gebed! En in dat gebed ontdek je dat het begint en eindigt met Gods koninkrijk.

Hem komt de wraak toe. Hij bouwt zijn Rijk. En doe onderweg maar als Jozef.

Leef als onderkoning. Vergevingsgezind en van harte overtuigd om een ander niet te beschadigen.

Verlost. Gered van schuld. Echt waar. Ga nu maar bloeien voor de Heer, zodat Hij alvast kan genieten van je....

Doen? Amen.